

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱԿԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

ԲՓ 000131

Ձեռնարկողը՝

«Նվեր Էդգարի Պեյրոսյան» ՍՊԸ
Կոտայքի մարզ, գ. Արզական

Գործունեությունը՝

**Աղվերանի մարմարի հանքավայրում հանքարդյունահանման
աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
գնահատման հաշվեքվություն**
Կոտայքի մարզ

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
փորձաքննական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի
տնօրենի պաշտոնակատար՝

Ա. Թարգյան

Առդիր եզրակացությունը՝ 6 թերթ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ

թիվ ԲՓ 000131

« 22 » 12 2020թ.

**Կոտայքի մարզի Աղվերանի մարմարի հանքավայրում հանքարդյունահանման
աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման
հաշվետվություն**

Ձեռնարկող՝

«Նվեր Էդգարի Պետրոսյան» ՍՊԸ

Ներկայացված նյութեր՝

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության
գնահատման հաշվետվություն և կից
փաստաթղթեր /Ա կատեգորիա/

Գտնվելու վայրը՝

Կոտայքի մարզի Արզական համայնք

Ներածական մաս Աղվերանի մարմարի հանքավայրը գտնվում է ՀՀ Կոտայքի մարզում, Արզական բնակավայրի վարչական տարածքում: Մարմարի հանքավայրը Արզական գյուղից գտնվում է 7.5 կմ հեռավորության վրա, իսկ Երևանից 55 կմ դեպի հյուսիս-արևմուտք:

Մոտակա բնակավայրերն են՝ Արզական, Բջնի, Ալապարս գյուղերը և Չարենցավան քաղաքը, իսկ մարզկենտրոն Հրազդան քաղաքը գտնվում է տեղամասից մոտ 16 կմ արևելք:

Նախագծվող բացահանքը գտնվում է բնակավայրերից հեռու: Հանքավայրը շահագործվել է դեռևս խորհրդային միության տարիներից նախկին արդյունահանման աշխատանքներով ամբողջությամբ խախտված անտառազուրկ, բուսազուրկ տարածքում, որը պիտանի չէ անտառատնկման, անտառավերականգնման համար:

Նախատեսվող գործունեության համաձայն «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 4-րդ մասի 2-րդ կետի գ. ենթակետի այն հանդիսանում է Ա կատեգորիայի գործունեության տեսակ:

Նկարագրական մաս Աղվերանի մարմարի հանքավայրի պաշարները հաստատվել են 1953թ. ԽՍՀՄ ՊՊՀ-ի կողմից / արձանագրություն թիվ 8492 առ 27.10.1953թ. A+B կարգերով 1298 հազ.մ3 ընդհանուր ծավալով, որպես երեսապատման նյութ և շինարար 10.5% ելքով: Այն, մինչև 1983թ., մոտ 0.4 հա տարածքի վրա, շահագործվել է «Հայմարմար»

Տեղամասի անկյունային կետերի կոորդինատները ARM WGS-84 համակարգով

- ամենամեծ լայնությունը – 48մ,
- ամենամեծ խորությունը -54մ,
- մակաբացման ապարների միջին հզորությունը – 0.62մ,
- օգտակար հանածոյի ամենամեծ հզորությունը – 54.0մ,
- մակաբացման ապարների քանակը – 0.9հազ.մ³,
- բացահանքի օտարման տարածքը կազմում է 0.5հա

Բացահանքի շահագործման ընթացքում տեղի են ունենում օգտակար հանածոյի անխուսափելի կորուստներ,

- կորուստներ, որոնք պայմանավորված են հանքավայրի լեռնատեխնիկական և շրջակա միջավայրի պայմաններով: Դրանք այն կորուստներն են, որոնք բնամասերի տեսքով մնում են ընդերքում՝ թողնվում են բացահանքի կողերում հանքաստիճանների եզրերի թույլատրելի թեքությունն ապահովելու համար (28980մ³ կամ 26.69%)

- կորուստներ, որոնք մնում են թեք խրամի տակ 1300մ³ (1.2%),

- շահագործողական կորուստներ՝ դրանք այն կորուստներն են, որոնք առաջանում են օգտակար հաստաշերտի տանիքը մակաբացման ապարներից մաքրելու ժամանակ:

Հանքավայրը փաստացի շահագործվել է և լեռնակապիտալ աշխատանքների անհրաժեշտություն չկա: Կատարվելու են միայն որոշ աշխատանքներ ճանապարհների վերակառուցման և բարեկարգման հետ կապված:

Մակաբացման ապարները բուլդոզերով հավաքվում և կուտակվում են, այնուհետև տեղափոխվում N1 լցակույտի վրա: Արտաքին լցակույտ է տեղափոխվում նաև օգտակար հաստաշերտի տանիքը մակաբացման ապարներից մաքրելու ժամանակ խառնված ապարները, որի ծավալը կազմում է 520մ³: Արտաքին լցակույտ տեղափոխվող ապարների քանակը կկազմի՝ 1420մ³:

Բացահանքում արդյունահանումը կատարվում է առանց հորատապայթեցման աշխատանքների կիրառման՝ բուլդոզեր-փխրեցուցիչ, էքսկավատոր լեռնային համալիրի միջոցով: Հանույթի համար նախատեսված է ԷՕ-3322Դ մակնիշի էքսկավատոր, որի արտադրողականությունն է 150մ³ /հերթ:

Արտաքին լցակույտ տեղափոխվող ապարների ընդհանուր քանակը կկազմի՝ 1420մ³: Լցակույտի ընդհանուր երկարությունը 50մ, միջին լայնությունը 9.2մ, առավելագույն բարձրությունը 3.3մ: Լցակույտի զբաղեցրած տարածքը՝ 600մ²: Շահագործման 45-րդ տարվանից սկսած N1 լցակույտից մակաբացման ապարների 1080մ³ ծավալը կտեղափոխվի բացահանքի արդյունահանված տարածքի 2070.0մ նիշ ունեցող հորիզոնի վրա, կլցվի h=0.9մ բարձրությամբ 1200մ² մակերեսով և կհարթեցվի: Իսկ մնացած 340մ³ ծավալը կլցվի և կհարթեցվի շահագործման ավարտից հետո 370մ² մակերեսով՝ ռեկուլտիվացիոն աշխատանքների ժամանակ: Լցակույտ տեղափոխվող ապարների հաշվարկային ընդհանուր ծավալը կազմում է 1420մ³:

Հանքավայրի բուն տարածքում ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բույսերի և կենդանիների տեսակներ չեն արձանագրվել:

Հուշարձաններից ամենամոտը գտնվում են հանքավայրից 1250-1500մ հեռավորության վրա, հետևաբար արդյունահանման աշխատանքները պատմամշակութային հուշարձանների իրավիճակի վրա որևիցե ազդեցություն չեն ունենում, նախագծվող տեղամասը գտնվում է բնության հատուկ պահպանվող տարածքներից ավելի քան 1կմ հեռավորության վրա:

Բացահանքի տարածքը անտառային ֆոնդի հողեր են, որոնք սահմանված կարգով, արդյունահանման թույլտվություն ստանալուց հետո, լեռնահատկացման սահմաններում, կփոխվի արտադրական՝ ընդերքօգտագործման:

Մարմարների արդյունահանման աշխատանքների բացասական ազդեցությունը տարածքի բուսական և կենդանական աշխարհի վրա պայմանավորված է խոտաբուսական ծածկույթի խախտման հետ, որը հետո կվերականգնվի ռեկուլտիվացիոն աշխատանքների արդյունքում իրականացնելով կենսաբանական ռեկուլտիվացիա:

Կենսաբանական ռեկուլտիվացման հաշվարկը իրականացվել է ըստ ոլորտում ընդունված գործակցի՝ 200000 դրամ մեկ հեկտարի համար: $0.29\text{հա} \times 200000 \text{ դրամ/հա} = 58000 \text{ դրամ}$: Ընդամենը ռեկուլտիվացման ծախսերը կկազմեն՝ $718.3 + 58.0 = 776.3\text{հազ.դրամ}$:

Նախատեսվում է շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցության բացառմանը, նվազեցմանն ու փոխհատուցմանն ուղղված բնապահպանական միջոցառումների ծրագիր, այդ թվում՝

- փոշենստեցման նպատակով փոշեռոտացման օջախների (աշխատանքային հրապարակները, հանքախորշերը, լցակույտերը, մուտքային և դեպի լցակույտեր տանող ավտոճանապարհը և այլ) ինտենսիվ ջրում տարվա չոր և շոգ եղանակներին (օրեկան 2 անգամ),
- բացահանքի մշակված տարածության լեռնատեխնիկական և կենսաբանական վերակուլտիվացիա,
- բացահանքի արդյունաբերական հրապարակի շրջակայքում հնարավոր չափով կանաչապատում թփուտներով,
- մակերևույթային ջրերի աղտոտումից պաշտպանելու նպատակով ժամանակավոր լցակույտի տեղադրում Դալար գետի աջ վտակի և բացահանքի միջանկյալ տարածքում՝ ստեղծելով պատնեշ,
- դիզելային շարժիչներով աշխատող լեռնատրանսպորտային սարքավորումների վրա խլացուցիչների և արտանետվող գազի հոսքի վրա զտիչների տեղադրում՝ թունավոր խառնուրդների չեզոքացման համար,
- նավթամթերքների պահեստավորում և պահում արտադրական հրապարակում հատուկ հատկացված տեղում (բացօթյա կամ ծածկի տակ պահեստ), որին տրվում է համապատասխան թեքություն, որն ապահովում է թափված նավթամթերքների հոսքը դեպի այն հավաքող բետոնապատված փոսը,
- օգտագործված յուղերի ու քսայուղերի հավաքում առանձին տարաների մեջ՝ հետագա ուտիլիզացման կամ երկրորդական վերամշակման համար,
- հնամաշ դետալների ու մասերի հավաքում հատկացված առանձին տեղում և հանձնվում որպես մետաղական ջարդոն,
- կենցաղային աղբի տեղափոխվում մոտակա աղբահավաք կետեր,
- կեղտաջրերի հավաքում հորատիպ զուգարանում, որը հետագայում դատարկում են հատուկ ծառայության ուժերով,
- բուսական աշխարհի պահպանությունը իրականացնել համաձայն ՀՀ կառավարության 2014թ. թիվ 781 որոշման դրույթների,
- տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցների ընթացիկ վերանորոգումները պետք է կատարել միայն այդ նպատակով նախատեսված արտադրական հարթակներում:

Աղվերանի մարմարների հանքավայրի շահագործման ընթացքում «Նվեր Էդգարի Պետրոսյան» ՍՊ ընկերությունը իրականացնելու է շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանն ու մեղմացմանն ուղղված հետևյալ մշտադիտարկումները.

- մթնոլորտային օդ կատարվող աղտոտող նյութերի արտանետումների որակական և քանակական պարամետրերի պարբերական չափումներ՝ հունիս-սեպտեմբեր ամիսներին (շոգ և քիչ տեղումներով եղանակին)՝ օգտակար հանածոյի արդյունահանման ընթացքում յուրաքանչյուր շաբաթը մեկ անգամ,

- լեռնատրանսպորտային սարքավորումների աշխատանքային վիճակի՝ մասնավորապես չեզոքացուցիչ սարքավորումների սարքին վիճակի պարբերական մշտադիտարկումներ, տարին մեկ անգամ հաճախականությամբ,

- օգտագործված մեքենայական յուղերով ու քսայուղերով, ՀՀ կառավարության 24.08.2007թ.-ի թիվ 1277-Ն որոշմամբ սահմանված աղտոտիչ նյութերով արտադրական հրապարակի հողերի հնարավոր աղտոտումից խուսափելու նպատակով հողերի աղտոտվածության մշտադիտարկումներ՝ վեց ամիսը մեկ անգամ հաճախականությամբ,

Բնապահպանական միջոցառումների համար նախատեսվում է տարեկան մասնահանել 200.0 հազ.դրամ:

Պատճառաբանական մաս Հանքարդյունահանման աշխատանքների իրականացման ընթացքում հնարավոր ազդեցությունը շրջակա միջավայրի բոլոր բաղադրիչների վրա թույլատրելի նորմայի սահմաններում է:

Արգական համայնքում օրենսդրությամբ սահմանված կարգով իրականացվել են հանրային քննարկումներ, որոնց ընթացքում տեղական ինքնակառավարման մարմինները և հասարակայնությունը հավանություն են տվել նախատեսվող գործունեությանը: Փորձաքննական գործընթացին մասնակցել են շրջակա միջավայրի նախարարության ստորաբաժանումները, առողջապահության, արտակարգ իրավիճակների, կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի, պաշտպանության նախարարությունները, Կոտայքի մարզպետարանը, ինչպես նաև ՀՀ անշարժ գույքի կադաստրի կոմիտեն:

Փորձաքննական գործընթացում նախագիծը վերադարձվել է լրակազմման, հաշվի են առնվել ներկայացված դիտողություններն ու առաջարկությունները:

Փորձաքննական պահանջներ

- Հանքարդյունահանման աշխատանքների իրականացման ընթացքում անհրաժեշտ է խստագույնս հետևել գնահատման հաշվետվությունում ամրագրված բնապահպանական միջոցառումների իրականացմանը, իսկ դրանց չբավարարման դեպքում՝ նախատեսել լրացուցիչ միջոցառումներ՝ ապահովելով բնապահպանական նորմերը:

- Անհրաժեշտ է առաջնորդվել ՀՀ կառավարության 2007 թվականի օգոստոսի 30-ի N1045-Ն որոշման դրույթները, հանքարդյունահանման աշխատանքների ընթացքում:

- Հանքի շահագործման տարածքի /0,50հա/ ընդլայնում ի հաշիվ անտառային հողերի խստագույնս արգելվում է:

- Անհրաժեշտ է «Նվեր Էդգարի Պետրոսյան» ՍՊ ընկերությունը սահմանված կարգով կնքի պայմանագիր անտառային կոմիտեի «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի հետ Կոտայքի մարզի Աղվերանի մարմարի հանքավայրի շահագործման հետ կապված

- Բացահանքի տարածքը անտառային ֆոնդի հողեր են, որոնց կարգը սահմանված կարգով,

արդյունահանման թույլտվություն ստանալուց հետո, լեռնահատկացման սահմաններում, անհրաժեշտ է կատարել հողի կատեգորիայի փոփոխություն:

- ՀՀ կառավարության 2002 թվականի ապրիլի 20-ի «Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական հաշվառման, ուսումնասիրման, պահպանության, ամրակայման, նորոգման, վերականգնման և օգտագործման կարգը հաստատելու մասին» N 438 որոշմամբ հաստատված կարգի 43-րդ կետի համաձայն՝ աշխատանքների կատարման ժամանակ պատմական, գիտական, գեղարվեստական և այլ մշակութային արժեք ունեցող հնագիտական և մյուս օբյեկտների հայտնաբերման պահից անհրաժեշտ է դադարեցնել աշխատանքները և դրա մասին անհապաղ տեղեկացնելով լիազորված մարմին՝ համապատասխան պահպանական միջոցառումներ իրականացնելու համար:

ԵԶՐԱՓԱԿԻՉ ՄԱՍ

«Նվեր Էդգարի Պետրոսյան» ՍՊԸ կողմից ներկայացված Կոտայքի մարզի Աղվերանի մարմարի հանքարդյունահանման աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման հաշվետվության վերաբերյալ տրվում է դրական եզրակացություն՝ վերը նշված փորձաքննական պահանջների պարտադիր կատարման պայմանով:

Տնօրենի տեղակալ՝

Մասնագետ՝

Գ. Գևորգյան

Հ. Մետրոսյան